

คำถามพร้อมธงคำตอบวิชากฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง การสอบความรู้ชั้นเนติบัณฑิต สมัยที่ ๕๖ ปีการศึกษา ๒๕๔๖

ข้อ ๑. คำถาม นายสิงห์เป็นโจทก์ฟ้องบริษัทไทยเจริญ จำกัด จำเลยที่ ๑ ให้รับผิดชอบตามสัญญา และนายเดชเป็นจำเลยที่ ๒ ให้รับผิดชอบตามสัญญา คำประกัน จำเลยที่ ๑ ขาดนัดยื่นคำให้การ ส่วนนายเดชจำเลยที่ ๒ ให้การว่าหนี้ตามสัญญาชำระแล้ว จำเลยที่ ๒ ไม่ต้องรับผิดชอบตามสัญญา คำประกัน ขอให้ยกฟ้อง ระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น

(ก) นายเดชจำเลยที่ ๒ ยื่นคำร้องว่า จำเลยที่ ๑ ขาดนัดยื่นคำให้การไม่เข้ามาต่อสู้คดีทั้งที่หนี้ตามสัญญาชำระแล้ว ทำให้จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นในบริษัท จำกัด จำเลยที่ ๑ ได้รับความเสียหาย เพราะเป็นผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินและหนี้สินของจำเลยที่ ๑ ขอเข้ามาต่อสู้คดีแทนจำเลยที่ ๑

(ข) นายชัยยื่นคำร้องว่า ผู้ร้องมีส่วนได้เสียในคดีเนื่องจากเป็นผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ ๑ มีความจำเป็นเพื่อยังให้ได้รับความคุ้มครองคุ้มครอง หรือบังคับตามสิทธิที่ผู้ร้องมีอยู่ในบริษัท จำกัด จำเลยที่ ๑ จึงร้องสอดเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วย

ให้วินิจฉัยว่า ศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องของนายเดชจำเลยที่ ๒ ใน (ก) และนายชัย ใน (ข) ได้หรือไม่

ธงคำตอบ (ก) การเข้ามาเป็นคู่ความโดยการร้องสอดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๗ นั้น ไม่ว่าจะเป็นการร้องขอเข้ามาเองด้วยความสมัครใจ หรือด้วยถูกหมายเรียกให้เข้ามาในคดี ผู้ที่จะเข้ามานั้นต้องเป็นบุคคลภายนอกคดี นายเดชจำเลยที่ ๒ เป็นคู่ความในคดีอยู่แล้ว ไม่ใช่บุคคลภายนอกคดี จึงไม่อาจร้องสอดเข้ามาต่อสู้คดีแทนจำเลยที่ ๑ ตามมาตรา ๕๗ ได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๗๐๗/๒๕๔๔)

(ข) คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ ๑ รับผิดชอบตามสัญญาฯ อันเป็นกรณีที่โจทก์ขอให้บังคับเอาแก่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นนิติบุคคลต่างหากจากนายชัยผู้ร้อง สิทธิของผู้ร้องมีอยู่ในบริษัทจำเลยที่ ๑ เพียงใดก็คงมีอยู่อย่างนั้น ไม่มีเหตุจำเป็นที่จะร้องสอดเข้ามาเพื่อยังให้ได้รับความรับรองคุ้มครอง หรือบังคับตามสิทธิของตนที่มีอยู่ นายชัยผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิร้องขอเข้ามาเป็นคู่ความด้วยการร้องสอดตามมาตรา ๕๗ (๑) (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๓๑/๒๕๕๕)

ดังนั้น ศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องของนายเดชจำเลยที่ ๒ ใน (ก) และนายชัย ใน (ข) ไม่ได้

ข้อ ๒. คำถาม โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นเจ้าของนี้ตามคำพิพากษาของจำเลยที่ ๑ แต่จำเลยที่ ๑ มิได้ชำระหนี้ให้โจทก์ จำเลยที่ ๑ ทำสัญญาโอนที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๓๙ ให้แก่จำเลยที่ ๒ ซึ่งรับโอนโดยไม่สุจริตอันเป็นการฉ้อฉลทำให้โจทก์เสียเปรียบ ต่อมาจำเลยที่ ๒ ได้นำที่ดินดังกล่าวไปจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้ต่อธนาคารกรุงเทพ จำกัด ซึ่งรับจำนองโดยไม่สุจริต ขอให้เพิกถอนนิติกรรมซื้อขายที่ดินโฉนดเลขที่ ๓๓๙ ระหว่างจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ และเพิกถอนสัญญาจำนองระหว่างจำเลยที่ ๒ กับธนาคารกรุงเทพ จำกัด จำเลยที่ ๒ ให้การว่าสัญญาซื้อขายที่ดินพิพาททำโดยสุจริตและมีคำตอบแทน ขอให้ยกฟ้อง ส่วนจำเลยที่ ๑ นั้น โจทก์ไม่นำค่าธรรมเนียมในการส่งหมายมาวางภายในเวลาที่ศาลกำหนด ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่า โจทก์ทั้งฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๑ ให้จำหน่ายคดีโจทก์ เฉพาะจำเลยที่ ๑ จากสารบบความ และพิพากษายกฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๒

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งและคำพิพากษาของศาลชั้นต้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ คำฟ้องของโจทก์เป็นการขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดิน ระหว่างจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ ที่ได้กระทำโดยการฉ้อฉลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๓๗ กับเพิกถอนการจดทะเบียนจำนองที่ดินระหว่างจำเลยที่ ๒ กับธนาคารกรุงเทพ จำกัด โจทก์จะต้องฟ้อง

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับนิติกรรมที่ขอเพิกถอนเข้ามาเป็นคู่ความในคดี ศาลจึงจะมีอำนาจให้เพิกถอนนิติกรรมดังกล่าวได้ คดีนี้แม้โจทก์จะฟ้องจำเลยที่ ๑ ไว้แล้ว แต่ต่อมาโจทก์ก็ได้นำค่าธรรมเนียมในการส่งหมายให้จำเลยที่ ๑ มาวางภายในเวลาที่ศาลกำหนด อันเป็นการทิ้งฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๑ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๔ (๒) ศาลชอบที่จะมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีโจทก์เฉพาะจำเลยที่ ๑ จากสารบบความได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๓๒ (๑) ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๖ บัญญัติให้ถือว่าโจทก์มิได้มีการยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ เลย ส่วนธนาคารกรุงเทพ จำกัด ผู้รับจำนองนั้น โจทก์ก็ได้ฟ้องหรือขอให้ศาลหมายเรียกเข้ามาเป็นคู่ความด้วย หากมีการเพิกถอนนิติกรรมซื้อขายที่ดินและเพิกถอนการจดทะเบียนจำนองที่ดิน ย่อมมีผลกระทบต่อสิทธิของธนาคารกรุงเทพ จำกัด บุคคลภายนอกซึ่งมิใช่คู่ความในคดี อันเป็นการต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๕ โจทก์มีอาจฟ้องคดีนี้ได้ ซึ่งปัญหาเรื่องอำนาจฟ้องเป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน แม้คู่ความมิได้ยกขึ้นกล่าวอ้าง ศาลก็มีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๒ (๕) (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๒๔๗/๒๕๓๗, ๔๔๔/๒๕๔๖)

ดังนั้น คำสั่งและคำพิพากษาของศาลชั้นต้นจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ข้อ ๓. คำถาม โจทก์ฟ้องว่า จำเลยบุกรุกเข้ามาปลูกบ้านอยู่อาศัยในที่ดินของโจทก์ ขอให้ขับไล่จำเลยและรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดิน จำเลยให้การต่อสู้คดีขอให้ยกฟ้อง ต่อมาโจทก์พบว่าคำฟ้องของโจทก์มีข้อบกพร่อง จึงยื่นคำร้องขอถอนฟ้อง จำเลยคัดค้าน ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนคำฟ้อง จำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ จำเลยอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งดังกล่าว ระหว่างนั้นโจทก์ยื่นคำฟ้องเป็นคดีใหม่ขอให้ขับไล่จำเลยและรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดินของโจทก์อีก แต่ได้เรียกค่าเสียหายจากเหตุที่จำเลยไม่ยอมออกไปจากที่ดินด้วย จำเลยยื่นคำให้การและฟ้องแย้งว่า จำเลย

ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทโดยการครอบครองปรปักษ์ คำฟ้องของโจทก์เป็นฟ้องซ้อน ขอให้ยกฟ้องและพิพากษาว่าที่ดินพิพาทเป็นของจำเลย

ให้วินิจฉัยว่า คำฟ้องของโจทก์เป็นฟ้องซ้อนหรือไม่ และศาลจะพิจารณา ในส่วนฟ้องแย้งต่อไปอย่างไร

ธงคำตอบ ในคดีก่อนโจทก์ขอถอนคำฟ้องและศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ถอนคำฟ้อง แต่จำเลยยังอุทธรณ์ต่อมา คดีจึงอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ การที่โจทก์ยื่นคำฟ้องเป็นคดีใหม่ขอให้ขับไล่จำเลยและรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างออกไปจากที่ดินเช่นเดียวกับคดีก่อน แม้จะได้เรียกค่าเสียหายจากเหตุที่จำเลยไม่ยอมออกไปจากที่ดินมาด้วย แต่ค่าเสียหายดังกล่าวโจทก์ก็สามารถฟ้องเรียกได้ในคดีก่อนอยู่แล้ว จึงชอบที่โจทก์จะได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายมาพร้อมกับคำฟ้องในคดีก่อนเสียในคราวเดียวกัน คำฟ้องในคดีใหม่จึงเป็นเรื่องเดียวกับคำฟ้องในคดีก่อน ส่วนการถอนคำฟ้องที่จะมีผลลบล้างผลแห่งการยื่นคำฟ้องและทำให้คู่ความกลับคืนเข้าสู่ฐานะเดิมเสมือนหนึ่งมิได้มีการยื่นคำฟ้องเลยดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๖ นั้น หมายถึงการถอนคำฟ้องได้ถึงที่สุดแล้ว ไม่มีคดีค้างพิจารณาอยู่ในศาลใดศาลหนึ่ง เมื่อคดีก่อนอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ คำฟ้องของโจทก์ในคดีใหม่จึงเป็นฟ้องซ้อน ต้องห้ามตามมาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑) โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลย เมื่อโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยก็ไม่มีคำฟ้องของโจทก์และตัวโจทก์ที่จำเลยจะฟ้องแย้ง จำเลยไม่มีสิทธิฟ้องแย้ง ศาลจะต้องพิพากษายกฟ้องโจทก์และฟ้องแย้งจำเลย (คำพิพากษาฎีกาที่ ๙๗๒/๒๕๓๒, ๑๙๖๔/๒๕๓๕, ๔๗๑/๒๕๔๑, ๗๒๖๕/๒๕๔๔)

ข้อ ๕. คำถาม โจทก์ฟ้องให้จำเลยชำระเงินจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยให้การต่อสู้คดี ศาลชั้นต้นให้โจทก์นำพยานเข้าสืบก่อนและนัดสืบพยานโจทก์เวลา ๙ นาฬิกา ถึงวันนัดจำเลยมาศาล ส่วนฝ่ายโจทก์ไม่มาศาลโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี ศาลรออยู่จนถึงเวลา ๑๐ นาฬิกา ทนายจำเลยแถลงขอให้ศาลพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร ศาลเห็นว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณาจึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีจากสารบบความ

(ก) โจทก์มาศาลในวันเดียวกันเวลา ๑๐.๓๐ นาฬิกา และยื่นคำร้องว่า โจทก์มิได้ขาดนัดพิจารณา เพราะโจทก์มาศาลในวันสืบพยานแล้ว แต่เนื่องจากเกิดอุบัติเหตุทำให้โจทก์มาถึงศาลล่าช้าหลังจากที่ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเพียง ๓๐ นาที ขอให้ศาลยกคดีขึ้นดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

(ข) จำเลยอุทธรณ์คำสั่งจำหน่ายคดีว่า ทนายจำเลยแถลงต่อศาลดังกล่าว โดยมีความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป แต่ศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีจากสารบบความ การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ให้วินิจฉัยว่า ศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องของโจทก์ใน (ก) อย่างไร และอุทธรณ์ของจำเลยใน (ข) ฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ (ก) การที่คู่ความต้องมาศาลในวันสืบพยานนั้นจะต้องมาตรงตามเวลานัดด้วย เมื่อศาลนัดเวลา ๙ นาฬิกา และได้รออยู่จนถึงเวลา ๑๐ นาฬิกา ล่วงเลยเวลานัดไปถึง ๑ ชั่วโมง ฝ่ายโจทก์ก็ยังไม่มาศาล โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เลื่อนคดี จึงต้องถือว่าโจทก์ขาดนัดพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๐๐ วรรคหนึ่ง ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีจากสารบบความตามมาตรา ๒๐๒ จึงชอบด้วยกฎหมาย การที่โจทก์มาศาลและยื่นคำร้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปย่อมมีผลเท่ากับเป็นการขอให้พิจารณาคดีใหม่ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๘๘/๒๕๔๕) เมื่อศาลมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีจากสารบบความโดยมิได้สั่งให้พิจารณาคดีนี้ไปฝ่ายเดียว โจทก์จะขอให้พิจารณาคดีใหม่ไม่ได้ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๔๘/๒๕๔๖) ดังนั้น ศาลชั้นต้นชอบที่จะมีคำสั่งให้ยกคำร้องของโจทก์

(ข) เมื่อโจทก์ขาดนัดพิจารณา มาตรา ๒๐๒ ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ เว้นแต่จำเลยจะได้แจ้งต่อศาลในวันสืบพยานขอให้ดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป จึงให้ศาลพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีไปฝ่ายเดียว การที่ทนายจำเลยแถลงขอให้ศาลพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร ถือไม่ได้ว่าเป็นการแจ้งต่อศาล ขอให้ดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่ง

จำหน่ายคดีของโจทก์จึงชอบด้วยกฎหมาย (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๖๒/๒๕๔๕) ดังนั้น อุทธรณ์ของจำเลยจึงฟังไม่ขึ้น

ข้อ ๕. คำถาม โจทก์ฟ้องว่าจำเลยซื้อโทรศัพท์มือถือไปจากโจทก์แล้วไม่ชำระราคา ขอให้บังคับจำเลยชำระหนี้แก่โจทก์เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท จำเลยให้การว่า ไม่เคยซื้อโทรศัพท์มือถือไปจากโจทก์ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นสืบพยานโจทก์เสร็จ และสืบพยานจำเลยได้ ๒ ปาก ในวันนัดสืบพยานจำเลยนัดต่อมา ทนายจำเลยยื่นคำร้องขอเลื่อนคดีอ้างว่า พยานจำเลยติดธุระสำคัญที่ต่างจังหวัดไม่สามารถมาเบิกความตามนัดได้ โจทก์คัดค้านว่าจำเลยมีเจตนาประวิงคดี ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีและมีคำสั่งสืบพยานจำเลยจำเลยยื่นคำแถลงโต้แย้งคำสั่งดังกล่าว ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระหนี้แก่โจทก์ตามฟ้อง จำเลยอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีและงดสืบพยานจำเลยกับอุทธรณ์ว่าคำฟ้องของโจทก์เคลือบคลุมโดยยกเหตุแห่งการที่เป็นฟ้องเคลือบคลุมขึ้นอ้างมาในอุทธรณ์ด้วย

ให้วินิจฉัยว่า จำเลยจะอุทธรณ์ในปัญหาดังกล่าวได้หรือไม่

ธงคำตอบ คดีนี้จำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นอุทธรณ์ไม่เกินห้าหมื่นบาท ต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง การอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคำสั่งระหว่างพิจารณาจะต้องพิจารณาจากคดีเดิมเป็นสำคัญ ที่จำเลยอุทธรณ์ว่าคำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้เลื่อนคดีและงดสืบพยานจำเลยนั้น เป็นการโต้แย้งดุลพินิจในการดำเนินคดีของศาลชั้นต้นจึงเป็นข้อเท็จจริง แม้จำเลยจะได้ยื่นคำแถลงโต้แย้งคำสั่งนั้นไว้ ก็ต้องห้ามอุทธรณ์ตามบทบัญญัติดังกล่าว (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๓๐/๒๕๔๑ และ ๕๕๐๑/๒๕๔๕) จำเลยจึงอุทธรณ์ในปัญหานี้ไม่ได้

ปัญหาเรื่องฟ้องเคลือบคลุมแม้จะเป็นปัญหาข้อกฎหมาย แต่จำเลยมิได้ให้การต่อสู้คดีไว้ จึงไม่มีประเด็นในเรื่องดังกล่าว ทั้งมิใช่ข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น และเรื่องฟ้องเคลือบคลุมหรือไม่ในคดีแพ่งมิใช่ปัญหาอันเกี่ยวข้องกับความจริงหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน จำเลยจึงอุทธรณ์ในปัญหาดังกล่าวไม่ได้ ตามมาตรา ๒๒๕ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๔๙๘/๒๕๔๖)

ข้อ ๖. คำถาม นายชาญฟ้องนายชิตขอให้ขับไล่นายชิตออกจากบ้าน และที่ดินโดยอ้างว่า บ้านและที่ดินดังกล่าวเป็นกรรมสิทธิ์ของนายชาญ นายชิตให้การว่าบ้านและที่ดินดังกล่าวเป็นของนายชิต ขอให้ยกฟ้อง ต่อมานายชิตยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาโดยอ้างว่า นายชาญ ได้ให้ผู้อื่นเช่าบ้านและที่ดินพิพาทดังกล่าว ขอให้ศาลสั่งให้นายชาญ หรือผู้เช่า นำเงินค่าเช่ามาวางศาล นายชาญรับว่าได้ให้ผู้อื่นเช่าบ้านและที่ดินพิพาทจริง แต่คัดค้านว่านายชิตเป็นจำเลยจะขอคุ้มครองประโยชน์ไม่ได้

ให้วินิจฉัยว่า (ก) ข้อคัดค้านของนายชาญฟังขึ้นหรือไม่

(ข) ศาลจะสั่งอนุญาตตามคำขอของนายชิตได้หรือไม่

ธงคำตอบ (ก) การขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๖๔ นั้น คู่ความฝ่ายใดจะร้องขอก็ได้ดังนั้น แม้นายชิตเป็นจำเลย ก็มีสิทธิขอคุ้มครองประโยชน์ตาม มาตรา ๒๖๔ ได้ ข้อคัดค้านของนายชาญฟังไม่ขึ้น

(ข) การคุ้มครองตามมาตรา ๒๖๔ จะต้องเป็นการขอคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องขอให้ทรัพย์สิน สิทธิหรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่พิพาทกันในคดีนั้นได้รับความคุ้มครองไว้จนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษา หรือเพื่อสะดวกในการที่จะบังคับคดีตามคำพิพากษา และคำขอนั้นต้องอยู่ในประเด็นแห่งคำฟ้อง หรือคำให้การและฟ้องแย้ง จะขออนอกเหนือจากคำขอในคำฟ้อง หรือคำให้การ และฟ้องแย้งไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องนอกฟ้องนอกประเด็น เมื่อนายชิตไม่ได้ฟ้องแย้งขอแสดงกรรมสิทธิ์บ้านและที่ดินพิพาท และเรียกค่าเช่าบ้านและที่ดินพิพาทดังกล่าว หรือเรียกค่าเสียหายมาด้วย นายชิตจะขอให้ศาลสั่งให้นายชาญ หรือผู้เช่าบ้านและที่ดินพิพาทดังกล่าว นำเงินค่าเช่ามาวางศาลหาได้ไม่ เพราะผลของคดี ถ้านายชิตเป็นฝ่ายชนะคดี ศาลก็จะพิพากษายกฟ้องของนายชาญ ไปตามคำขอท้ายคำให้การของนายชิตเท่านั้น ไม่มีผลบังคับไปถึงค่าเช่าด้วย ศาลจึงสั่งอนุญาตตามคำขอของนายชิตไม่ได้ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๔๖๓/๒๕๑๕ และ ๓๙๐๐/๒๕๓๒)

ข้อ ๗. คำถาม นายจนชายฝากบ้านไว้แก่นายรวยแล้วมิได้ไถ่ถอน ภายในกำหนดไถ่คืน ต่อมาอีกหนึ่งปี นายรวยฟ้องขับไล่นายจนและบริวาร ออกจากบ้านหลังดังกล่าว กับเรียกค่าเสียหายจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ศาล พิพากษาให้นายรวยชนะคดีเต็มตามฟ้อง แต่นายจนไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา นายรวยจึงขอบังคับคดี เจ้าพนักงานบังคับคดีได้จัดการให้นายรวยเข้า ครอบครองบ้านพิพาทและยึดเครื่องรับโทรทัศน์สีราคา ๓๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อนำ ออกขายทอดตลาดชำระค่าเสียหาย นางเจียมภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของ นายจนยื่นคำร้องขอว่า บ้านเป็นสินสมรส ที่นางเจียมมีกรรมสิทธิ์อยู่กึ่งหนึ่ง และเครื่องรับโทรทัศน์สีก็เป็นสินส่วนตัวของนางเจียม มิใช่ทรัพย์สินของนายจน ขอให้กันส่วนของนางเจียมสำหรับบ้านออกจากการบังคับคดีและให้ปล่อยเครื่องรับ โทรทัศน์สีที่ยึดไว้ ศาลไต่สวนแล้ว ข้อเท็จจริงได้ความตามที่นางเจียมยกขึ้นอ้าง ในคำร้องขอ

ให้วินิจฉัยว่า ศาลจะมีคำสั่งให้นางเจียมได้รับการกันส่วนสำหรับบ้าน และมีคำสั่งให้ปล่อยเครื่องรับโทรทัศน์สีที่ยึดไว้ได้หรือไม่

ธงคำตอบ สำหรับบ้านตกเป็นกรรมสิทธิ์ของนายรวยอยู่แล้วโดยการ ขายฝาก การที่นายรวยขอให้บังคับคดีให้นายรวยเข้าครอบครองบ้าน เป็นการ ใช้สิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดไว้ หนี้ตามคำพิพากษาสำหรับบ้าน จึงเป็นการบังคับคดีให้นายจนลูกหนี้ตาม คำพิพากษาต้องกระทำการส่งมอบบ้านให้แก่นายรวยเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา มิใช่การบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินของนายจนลูกหนี้ตามคำพิพากษา กรณีจึง ไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๗ ที่นางเจียมจะขอกันส่วนได้ ศาลต้องมีคำสั่งยกคำขอในส่วนนี้

ส่วนเครื่องรับโทรทัศน์สีเป็นสินส่วนตัวของนางเจียม นายจนลูกหนี้ตาม คำพิพากษาไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย นายรวยเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในส่วน ค่าเสียหาย จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นหนี้เงิน จึงไม่มีสิทธิบังคับคดีเอา แก่เครื่องรับโทรทัศน์สีซึ่งเป็นสินส่วนตัวของนางเจียมบุคคลนอกคดี ไม่ว่าหนี้ ตามคำพิพากษาในส่วนนี้จะ เป็นหนี้ร่วมหรือไม่ก็ตาม ศาลต้องมีคำสั่งให้ปล่อย เครื่องรับโทรทัศน์สี ที่ยึดไว้ตามมาตรา ๒๘๘ วรรคหนึ่ง

(เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๓๒/๒๕๓๖ และ ๕๒๓/๒๕๓๔)

ข้อ ๘. คำถาม นายไก่ออกเงินทดรองชำระค่าหุ้นแทนนายเปิดเป็นเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยนายไก่อัดถือใบหุ้นของนายเปิดไว้ ต่อมานายเปิดมีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ ขอให้ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนายเปิดเด็ดขาด นายเปิดให้การต่อสู้ว่าฟ้องของนายไก่อไม่ชอบที่ศาลล้มละลายกลางจะรับไว้พิจารณา เพราะนายไก่อฟ้องคดีล้มละลายโดยมิได้มีหนังสือทวงถามให้นายเปิดชำระหนี้ก่อน นอกจากนี้นายไก่อมิได้กล่าวในฟ้องว่า ถ้านายเปิดล้มละลายแล้วนายไก่อ จะยอมสละหุ้นของนายเปิดให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหุ้นมาในฟ้องด้วย

ให้วินิจฉัยว่า ข้อต่อสู้ของนายเปิดฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ ข้อต่อสู้ของนายเปิดประการแรกที่ว่า นายไก่อฟ้องคดีล้มละลาย โดยมิได้มีหนังสือทวงถามให้นายเปิดชำระหนี้ก่อนนั้น ฟังไม่ขึ้น เพราะการที่ในฟ้องกล่าวว่า นายเปิดไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะพึงยึดมาชำระหนี้ได้ ย่อมเข้าข้อสันนิษฐานของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๘ (๕) ว่า นายเปิดมีหนี้สินล้นพ้นตัว นายไก่อจึงฟ้องคดีล้มละลายได้ โดยมิจำเป็นต้องมีหนังสือทวงถาม ตามมาตรา ๘ (๗) (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๘๗/๒๕๓๕)

ส่วนข้อต่อสู้ของนายเปิดประการที่สองที่ว่า นายไก่อมิได้กล่าวในฟ้องว่า ถ้านายเปิดล้มละลายแล้ว นายไก่อจะยอมสละหุ้นของนายเปิดให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหุ้นมาในฟ้องด้วยนั้น ฟังขึ้น เพราะการที่นายไก่ออ้างว่าเป็นตัวแทนซื้อหุ้นให้แก่นายเปิดซึ่งเป็นตัวการ โดยออกเงินทดรองชำระหนี้ค่าหุ้นไปก่อน นายไก่อยอมมีสิทธิยึดหน่วงใบหุ้นซึ่งเป็นทรัพย์สินของนายเปิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๔๑, ๒๔๔ และ ๘๑๕ จึงเป็นเจ้าหนี้มีประกัน ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๖ ฟ้องของนายไก่อจึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๑๐ (๒) โดยกล่าวในฟ้อง

ว่าถ้านายเป็ดล้มละลายแล้ว นายไก่ออมสละหุ้นของนายเป็ดให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย หรือตีราคาหุ้นมาในฟ้องด้วย ตามแต่จะเลือก ฟ้องของนายไก่อจึงไม่ชอบที่ศาลล้มละลายกลางจะรับไว้พิจารณา (คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๗๕/๒๕๒๙)

ข้อ ๙. คำถาม ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการในคดีเรื่องหนึ่ง ศาลล้มละลายกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้แผนจะมีข้อเสนอในการชำระหนี้ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๙๐/๔๒ ตี เมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่าในกรณีที่ศาลจะมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย และแผนมีรายการอื่น ๆ ครบถ้วนตาม มาตรา ๙๐/๔๒ ก็ตาม แต่เนื่องจากแผนได้กำหนดให้ผู้ค้าประกันของลูกหนี้หลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้ส่วนที่ลูกหนี้ได้รับการปลดปล่อยความรับผิดตามแผนเช่นเดียวกับลูกหนี้ไปด้วย ย่อมขัดต่อกฎหมายจึงมีคำสั่งไม่เห็นชอบด้วยแผน

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งไม่เห็นชอบด้วยแผนของศาลล้มละลายกลางดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๙๐/๖๐ วรรคสอง บัญญัติว่า คำสั่งของศาลซึ่งเห็นชอบด้วยแผนไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดของบุคคลซึ่งเป็นผู้ค้าประกันของลูกหนี้ในหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน ดังนั้น การที่แผนฟื้นฟูกิจการกำหนดให้ผู้ค้าประกันของลูกหนี้หลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้ส่วนที่ลูกหนี้ได้รับการปลดปล่อยความรับผิดตามแผนเช่นเดียวกับลูกหนี้ไปเสียทีเดียว ย่อมขัดต่อมาตรา ๙๐/๖๐ วรรคสอง ซึ่งเป็นกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ แต่เมื่อรายการดังกล่าวไม่ใช่สาระสำคัญในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ จึงไม่กระทบถึงความสมบูรณ์ของแผนตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๙๐/๕๘ วรรคสอง ซึ่งถือว่าแผนมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๙๐/๔๒ แล้ว

ดังนั้น คำสั่งไม่เห็นชอบด้วยแผนของศาลล้มละลายกลางจึงไม่ชอบด้วยมาตรา ๙๐/๕๘ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๑๘/๒๕๕๕)

ข้อ ๑๐. คำถาม นายมั่งเป็นโจทก์ฟ้องนายมีเป็นจำเลยต่อศาลแขวง กล่าวหาว่ากระทำผิดฐานหมิ่นประมาท โดยบรรยายฟ้องแยกการกระทำออกเป็น ๒ ข้อ “ข้อ ๑. เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๗ จำเลยใส่ความโจทก์ต่อบุคคลที่สาม ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ (ระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ) ข้อ ๒. เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ จำเลยใส่ความโจทก์ต่อบุคคลที่สาม โดยการโฆษณาขอให้ลงโทษตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๘ (ระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี และปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท) กับมีคำขอให้ให้นำโทษจำคุก ๓ ปี ที่ศาลอื่นรอกการลงโทษ ไว้มาบวกกับโทษคดีนี้” นายเดชผู้พิพากษาศาลแขวง ได้สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่า

(ก) การกระทำตามฟ้องข้อ ๑. คดีมีมูลให้ประทับฟ้อง จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง พิพากษาลงโทษจำคุก ๑ ปี ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุก ๖ เดือน ให้นำโทษจำคุก ๓ ปี ที่รอกการลงโทษไว้บวกเข้ากับโทษคดีนี้ เป็นจำคุก ๓ ปี ๖ เดือน

(ข) การกระทำตามฟ้องข้อ ๒. คดีไม่มีมูล พิพากษายกฟ้อง

ให้วินิจฉัยว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาและการพิพากษาคดีของศาลแขวงดังกล่าว ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ (ก) พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๗ ประกอบด้วย มาตรา ๒๕ (๕) บัญญัติให้ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา ซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษสูงไว้ให้จำคุกไม่เกิน ๓ ปี หรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับการกระทำตามฟ้องข้อ ๑. เมื่อมีอัตราโทษอย่างสูงไม่เกินกำหนดดังกล่าว ศาลแขวงจึงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้และนายเดชผู้พิพากษาคคนเดียว มีอำนาจได้สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งประทับฟ้องตามมาตรา ๒๕ (๓) ต่อมาจำเลยให้การรับสารภาพ การที่ศาลแขวงพิพากษาลงโทษจำคุก ๑ ปี ลดโทษให้กึ่งหนึ่งคงจำคุก ๖ เดือนนั้น ไม่เป็นการขัดต่อมาตรา ๒๕ (๕) ที่บัญญัติห้ามมิให้ผู้พิพากษาคคนเดียวลงโทษจำคุกเกินกว่า ๖ เดือน เพราะโทษสุทธิที่จะลงแก่จำเลย มิได้เกินกว่า

๖ เดือน ส่วนการนำโทษจำคุก ๓ ปี ที่รอการลงโทษมาบวกกับโทษ คดีนี้ นั่นก็เป็นการปฏิบัติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๘ วรรคแรก ที่ให้ศาลที่พิพากษาคดีหลัง บวกโทษที่รอการลงโทษไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษคดีหลัง มิใช่เป็นกรณีที่ศาลแขวงพิพากษาลงโทษจำคุกเกิน ๖ เดือน การดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาของศาลแขวงตามฟ้องข้อ ๑. จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

(ข) คดีตามฟ้องข้อ ๒. มีอัตราโทษปรับเกินอำนาจที่ศาลแขวงจะรับพิจารณาได้ ศาลแขวงจึงไม่มีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งตามมาตรา ๒๕ (๓) การที่ศาลแขวงไต่สวนมูลฟ้อง และมีคำพิพากษาให้ยกฟ้อง จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๘๗/๒๕๕๐)